

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	22 september 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2022-0445	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	824C47C1	DOORKIESNUMMER	030-2589111
UW BRIEF VAN	7 maart 2022	FAX	030-2589112
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Locatie plangebied 3: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen 4: Voorgestelde maatregelen 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Jacob Catsstraat, de roemer Visscherstraat, de P.C. Hoofdstraat, de Brederostraat en de Constantijn Huygensstraat in Maarssen

Op 7 maart 2022 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Regelink Ecologie & Landschap namens Stichting Portaal, voor de locatie Jacob Catsstraat, de Roemer Visscherstraat, de P.C. Hoofdstraat, de Brederostraat en de Constantijn Huygensstraat in Maarssen (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2022-0445.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het en opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen van de huismus en gierzwaluw.
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Wij verlenen de ontheffing voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 augustus 2027. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 *Voorschriften* en bijlage 4 *Voorgestelde maatregelen* en bijlage 5 *Aanvullende voorgestelde maatregelen* en moeten worden nageleefd.

Afwijzing artikel 3.1, vierde lid

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, vierde lid van de wet voor wat betreft de huismus. Dit artikel is echter niet van toepassing. De verwachte verstoring heeft geen effect op de staat van instandhouding van de huismus. Omdat het verbod op het opzettelijk verstoren niet wordt overtreden, is ontheffing niet nodig.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op renovatie en verduurzamingswerkzaamheden aan 48 grondgebonden woningen binnen het plangebied. De woningen bestaan uit meerder huizenblokken met eengezinswoningen van twee woonlagen met een schuin dak met dakpannen. De werkzaamheden bestaan uit:

- Het aanbrengen van gevelisolatie
- Renovatie van het dak waarbij de dakpannen worden verwijderd, isolatie wordt aangebracht, nieuwe pannen en eventueel PV-panelen, dakgoot wordt verplaatst en vogelschroot wordt aangebracht;
- Vervangen dubbelglas in kunststofkozijnen;

De locatie van het plangebied is weergegeven in bijlage 2 bij dit besluit. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, tweede en vierde lid voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*), artikel 3.1, tweede lid voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*), en artikelen 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) voor de periode van 1 september 2022 tot en met 31 augustus 2027.

III. Procedure

Op 20 mei 2022, 30 augustus 2022 en 15 september 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld. Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Dit betekent dat wij direct een definitief besluit nemen op de aanvraag.

IV. Toetsingskader

De soorten zijn beschermd op grond van artikel 3.1 en 3.5 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

"Voor wat betreft de locatie van de ingreep is er binnen redelijke grenzen geen alternatief. De ingreep is locatie specifiek. De renovaties kunnen alleen plaatsvinden bij de woningen in het plangebied. Het overwegen van alternatieven ten aanzien van de locatie is, binnen redelijke grenzen, niet mogelijk."

Inrichting

Om de gewenste verduurzaming van de woningen te realiseren is het noodzakelijk de spouwmuuren en daken te isoleren. Hierdoor zullen een groot deel van de verblijfplaatsen verloren gaan. Waar het niet mogelijk is de verblijfplaatsen terug te brengen na de werkzaamheden worden permanente alternatieve verblijfplaatsen aangeboden.

"Een deel van de verblijven komt weer beschikbaar. Voor de laatvlieger geldt dat een deel van de verblijfplaatsen beschikbaar blijft door de toepassing van spouwborstels waardoor het bovenste gedeelte van de spouw niet wordt geïsoleerd. Voor de huismus geldt dat naast het toepassen van vervangende nestkasten er onder de dakpannen ruimte blijft, doordat indien vogelschroot wordt toegepast deze wordt teruggelegd tot de vierde rij dakpannen."

Voor de gierzwaluw zullen de oude invliegopeningen onder de kantpannen weer beschikbaar komen waarbij de gierzwaluwen de mogelijkheid hebben om onder de eerste meter van het dak te komen door het toepassen van de vogelschoot vanaf één meter van de zijgeveldakrand en op de muur door het toepassen van nestplateaus. Daarnaast worden er ook alternatieve aangeboden met nestkasten. Door het zo veel mogelijk weer beschikbaar maken van de oude invliegopeningen en verblijfplaatsen en het toepassen van permanente alternatieve verblijfplaatsen is er geen beter alternatief waarbij de verduurzamingsdoelstellingen gehaald worden en verblijfplaatsen behouden blijven.

Planning

"De tijdelijke vervangende nestkasten voor huismus worden voor het broedseizoen, uiterlijk eind februari 2022 geplaatst. De start van de werkzaamheden vindt plaats ná augustus 2022. Dit is buiten het broedseizoen van huismus en valt daarmee buiten de meest kwetsbare periode van huismus."

De tijdelijke vervangende nestkasten voor gierzwaluw worden ook uiterlijk eind februari 2022 opgehangen. Hierdoor zijn de alternatieve verblijfplaatsen een heel broedseizoen aanwezig. De start van de werkzaamheden aan de daken vindt plaats ná oktober 2022. De gierzwaluw is dan in het overwinteringsgebied in Afrika. De uitvoering van de werkzaamheden valt daarmee buiten de kwetsbare periode van gierzwaluw." Voor de terugkeer van de gierzwaluwen in het voorjaar zijn de werkzaamheden afgerond en de oude invliegopeningen weer beschikbaar.

"De renovatiewerkzaamheden vinden plaats buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De start van de werkzaamheden en het ongeschikt maken moet ná augustus 2022 plaatsvinden. Dit is na de paarperiode en daarmee buiten de kwetsbare periode van de vleermuizen. De tijdelijke vervangende zomer- en paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger worden uiterlijk een half jaar voor de start van de renovatiewerkzaamheden gerealiseerd. Een planning die meer rekening houdt met de functie van het plangebied als nestlocatie, vaste rust- en/of verblijfplaats van huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger is ons niet bekend."

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de huismus en gierzwaluw heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". Voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege verduurzaming van de woningen door renovatie. U heeft onderbouwd dat de woningen energiezuiniger worden.

Uit de Rapportage Berekening energiebesparing na renovatie van 25 mei 2022 is inderdaad gebleken dat er sprake is van een verduurzaming van energielabels D, C of E (afhankelijk van het woningtype) naar energielabel A voor alle type woningen.

Algemene afspraken over verduurzaming door renovatie

Er zijn verschillende nationale en internationale doelstellingen over het tegengaan van klimaatverandering. In het Klimaatakkoord van Parijs², dat is gepresenteerd in 2013 en door Nederland is geratificeerd³, zijn afspraken gemaakt over het beperken van de opwarming van de aarde. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord⁴ van 2013 en het Klimaatakkoord⁵ van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen. In het nationale Klimaatakkoord staan afspraken over de verduurzaming van de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Vooruitlopend hierop zijn afspraken gemaakt om tot en met 2022 100.000 corporatiewoningen te verduurzamen.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van bestaande woningen nodig. Woningrenovaties zorgen voor een vermindering in het gebruik van fossiele brandstoffen en daardoor minder uitstoot van schadelijke stoffen. Lagere uitstoot leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. Hiermee draagt renovatie ook bij aan verbetering van de volksgezondheid.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk *volksgezondheid*. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01147>

⁴ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

⁵ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

Huismus

De huismus is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn zes nestplaatsen vastgesteld binnen het plangebied. Alle nesten in het plangebied, met uitzondering van twee, bevinden zich onder dakpannen die wordt bereikt via de dakgoot. Een nestplaats bevindt zich in een gierzwaluwkast en één nestplaats boven een dakraam. Binnen het plangebied is ook functioneel leefgebied van huismus waargenomen in de vorm van dichte hagen. De locaties van de aangetroffen verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlage 3 van dit besluit.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 30 nestplaatsen vastgesteld op diverse locaties. De invliegopening bevindt zich vooral onder kantpannen en achter de dakgoot. De locaties van de aangetroffen verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlage 3 van dit besluit.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn vier zomerverblijfplaatsen vastgesteld aan de Roemer Visscherstraat. Er is ook één paarverblijfplaats van de soort vastgesteld binnen het plangebied. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individuele winterverblijfplaats niet worden uitgesloten. De locaties van de vastgestelde verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlage 3 van dit besluit.

Laatvlieger

De laatvlieger is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn in totaal drie zomerverblijfplaatsen van laatvlieger aangetroffen in het plangebied. Deze zijn vastgesteld op de Roemer Visscherstraat 1, Roemer Visscherstraat 2 en de Jacob Catsstraat 1. Er wordt verwacht dat deze verblijfplaatsen onderdeel zijn van het netwerk van zomerverblijfplaatsen van een en dezelfde groep van zeven laatvliegers. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individuele winterverblijf niet worden uitgesloten. De locaties van de aangetroffen verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlage 3 van dit besluit.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er is één paarverblijfplaats vastgesteld aan de noordoostzijde van huisnummer 34 aan de P.C. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individuele winterverblijf niet worden uitgesloten. De locatie van de aangetroffen verblijfplaats is weergegeven in bijlage 3 van dit besluit.

Staat van instandhouding

Huismus

Landelijk en regionaal

De huismus is een algemene broedvogel die in 95% van de Nederlandse atlasblokken voorkomt. De verspreiding overlapt met die van menselijke bewoning. De broedpopulatie van huismus is in Nederland door SOVON geschat op 600.000 tot 1.000.000 broedparen (SOVON, 2018). Sinds 1975 is de populatie huismussen in Nederland ongeveer gehalveerd. Populaties zijn bovendien meer versnipperd geraakt en kleiner geworden. De achteruitgang is het grootst in steden en dorpen, vooral in Laag-Nederland (meest verstedelijkt), en minder in het agrarisch gebied. De huismus staat daarom als gevoelig op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Vanaf 2000 lijkt de populatie gestabiliseerd, maar vanuit de MUS-tellingen is de laatste jaren weer een geleidelijke afname ingezet (SOVON, 2019). Ondanks de enorme afname in aantallen is de landelijke verspreiding op het niveau van atlasblokken amper veranderd (-1%). De landelijke staat van instandhouding van de huismus in Nederland is beoordeeld als matig ongunstig.

De trend in verspreiding en populatie van de huismus in de provincie Utrecht is nog onbekend, maar er zijn geen directe redenen aan te nemen dat deze afwijken van de trends van geheel Nederland. De staat van instandhouding voor de huismus in de provincie Utrecht wordt daarom beoordeeld als matig ongunstig.

Lokaal

"Voor de lokale staat van instandhouding kunnen we alleen af gaan op onze eigen waarnemingen tijdens het onderzoek. In de NDFF zijn weinig gegevens van de huismus in de nabijheid van het plangebied opgenomen. Naast de nesten in het plangebied is ook vastgesteld dat de huismus op korte afstand van het plangebied broedt. Het plangebied maakt

deel uit van een grotere lokale (meta)populatie."

Gierzwaluw

Landelijk en regionaal

In de broedperiode is de gierzwaluw een algemeen voorkomende soort in Nederland, waarbij ze voornamelijk in stedelijk gebied talrijk aanwezig kunnen zijn. De aantallen en aantalsontwikkelingen van gierzwaluwen zijn momenteel onduidelijk. Er wordt geschat dat het aantal broedparen tussen de 45.000 en 70.000 ligt. De landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw als broedvogel wordt in Nederland gekarakteriseerd als gunstig. Voor niet-broedvogels is geen trend beschikbaar omdat de soort na het broedseizoen vrijwel direct uit Nederland verdwijnt (SOVON, 2018).

De trend in verspreiding en populatie en de staat van instandhouding van de gierzwaluw in de provincie Utrecht zijn onbekend, maar er zijn geen redenen om aan te nemen dat deze afwijken van de beoordeling van geheel Nederland. De staat van instandhouding voor de gierzwaluw in de provincie Utrecht wordt daarom beoordeeld als gunstig.

Lokaal

"In het plangebied en de omgeving zijn diverse nesten bekend. Uit gegevens van de afgelopen drie jaar uit de Nationale Databank Flora en Fauna blijkt dat er in heel Maarssen waarnemingen worden gedaan van gierzwaluw en dat andere (deel)kolonies zich bevinden ten (zuid)oosten en westen van het plangebied. De werkzaamheden hebben geen groot effect op de populatie gierzwaluwen in Maarssen, mits voorafgaand aan de werkzaamheden tijdelijke voorzieningen worden getroffen en tijdens de werkzaamheden nieuwe permanente mogelijkheden voor nestbouw worden gerealiseerd."

Gewone dwergvleermuis

"De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland. Deze wordt vrijwel in het hele land waargenomen. Trends in de vleermuispopulaties zijn niet bekend. Er zijn geen aanwijzingen dat de regionale en lokale staat van instandhouding af zal wijken van de landelijke staat van instandhouding. In en rond het plangebied is redelijk veel activiteit van gewone dwergvleermuizen waargenomen. In en rond het plangebied is redelijk veel activiteit van gewone dwergvleermuizen waargenomen. De functionaliteit van de leefomgeving van gewone dwergvleermuis is niet in het geding. Zowel binnen als buiten het plangebied zijn zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit wijst erop dat de vleermuizen in het plangebied deel uitmaken van een grotere lokale populatie."

Ruige dwergvleermuis

"De ruige dwergvleermuis is in ons land een algemeen voorkomende soort tijdens de trek. De aantallen in de trektijd, in het najaar, worden geschat op vele duizenden dieren. Er zijn aanwijzingen voor een toename in de laatste jaren. Het zwaartepunt van de populatie in Nederland ligt vooral in het (noord)westen van Nederland, waarbij de soort vaker in kustgebieden, langs rivieren, meren en plassen wordt aangetroffen dan verder in het binnenland. De ruige dwergvleermuis is een (vrij) algemene soort, die overal in de provincie Utrecht kan worden waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen dat de regionale en lokale staat van instandhouding af zal wijken van de landelijke staat van instandhouding. Op basis van de getroffen en nog te treffen maatregelen is de verwachting dat de lokale populatie in het plangebied op zijn minst gelijk blijft."

Binnen het plangebied werd de activiteit van ruige dwergvleermuis waargenomen gedurende het najaar, de trek- en paartijd. Binnen het plangebied is één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aangetroffen."

Laatvlieger

"Uit het basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020 (Norren et al., 2020) volgt dat de voortplantende populatie van de laatvlieger geschat wordt op 10.000 tot 25.000 individuen. Er zijn te weinig systematisch verzamelde gegevens om met zekerheid iets over populatietrend van de laatvlieger buiten de winterperiode te kunnen zeggen. Op basis van landelijke data is er geen (betrouwbare) trend. Op basis van regionale onderzoeken en kennis zijn vleermuisexperts het eens dat er voldoende reden is aan te nemen dat de trend in verspreiding en aantallen valt in trendklasse matig afgenomen. Er zijn geen aanwijzingen dat de regionale en lokale staat van instandhouding af zal wijken van de landelijke staat van instandhouding. De laatvlieger is in Utrecht een vrij algemene soort, die bijna overal in de provincie kan worden waargenomen (<https://www.verspreidingsatlas.nl/8496081>). Op grond van het waargenomen gedrag van de laatvliegers, die na het uitvliegen het plangebied verlaten, wordt geconcludeerd dat er (essentieel) foerageergebied buiten het plangebied aanwezig is."

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Door de werkzaamheden zal het functionele leefgebied van de huismus tijdelijk worden aangetast. Er worden zes nestplaatsen van de huismus, 30 nestplaatsen van de gierzwaluw, vier zomer- en winterverblijfplaatsen en één paar- en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, één paar- en winterverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis en

drie zomer- en winterverblijfplaatsen van de laatvlieger vernield en worden de gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. De maatregelen die door ons zijn goedgekeurd, zijn opgenomen in bijlage 4 en bijlage 5 van dit besluit. In bijlage 1 hebben wij middels voorschriften extra maatregelen voorgeschreven om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten en aanvullende voorwaarden over de monitoring opgesteld. Voor de zomer- en winterverblijfplaatsen van de laatvlieger wordt maatwerk toegepast. Doordat op de locaties waar de drie verblijfplaatsen vastgesteld zijn (en bij nog vijf andere kopgevels) een oppervlakte van 1,4 vierkante meter aan ruimte behouden blijft in de spouw en de eerste meter vanaf de dakrand onder de dakpannen beschikbaar blijft bij alle 24 zijgevels, komen er weer voldoende verblijfplaatsen voor de laatvlieger in het plangebied beschikbaar. De ingebruikname van deze alternatieve verblijfplaatsen zal voor drie jaar gemonitord worden. Ook voor de gierzwaluw zal maatwerk toegepast worden. De originele invliegopeningen worden weer beschikbaar gemaakt doordat de kantpannen op klosjes gezet worden. De gierzwaluwen kunnen zowel onder de eerste meter van het dak komen als op de muur onder de kantpannen een nest maken. Daarnaast worden er ook nog 60 gierzwaluwkasten geplaatst in het plangebied. Door deze wijze van uitvoering zijn er voldoende nestplekken beschikbaar voor de gierzwaluw in het plangebied dicht in de buurt van de originele nestplaatsen. Voor de huismussen zullen naast alternatieve verblijfplaatsen door middel van zes nestkasten ook de eerste vier rijen dakpannen weer beschikbaar gemaakt worden door de vogelschroot op de vierde pannenlat te plaatsen. Voor de werkzaamheden aan de huizen hoeft geen groen verwijderd te worden, waardoor dit deel van het leefgebied van de huismus niet aangetast wordt.

Monitoringsonderzoek

De maatwerkvoorzieningen voor de gierzwaluw en laatvlieger zullen gedurende de drie jaar na realisatie van de voorzieningen gemonitord worden conform de relevante kennisdocumenten. De monitoring dient minimaal toe te zien op of de soorten gebruikmaken van de verblijfplaatsen, en zo ja, met welke aantallen van de soort ervan gebruik wordt gemaakt. De monitoringsrapporten dienen te worden aangeleverd bij de provincie Utrecht. Indien blijkt dat de genomen maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan de provincie Utrecht (al dan niet in overleg met de ontheffinghouder) extra maatregelen opleggen en de monitoringsverplichting verlenen tot vijf jaar. Ten behoeve hiervan zijn voorschriften 18, 19 en 20 opgenomen in bijlage 1.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden leidt de ingreep niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone- en ruige dwergvleermuis en laatvlieger in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 en bijlage 4/5 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officiëlebe bekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2589111.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Regelink Ecologie & Landschap;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Stichtse Vecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn. Indien het voor dit specifieke project niet mogelijk is om de werkzaamheden twee weken voorafgaand aan de start hiervan te melden, moet contact worden opgenomen met de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030-7023300.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige⁶ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.

⁶ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereeniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 5 van het activiteitenplan van 7 maart 2022 en de in de bijlage 4 en 5 opgenomen aanvullingen van 20 mei, 30 augustus en 15 september (zie bijlage 4 en bijlage 5 bij dit besluit) moeten worden opgevolgd.
11. De horizontaal geplaatste vogelschroot dient op de vierde pannenlat ten opzichte van de dakgoot geplaatst te worden, zodat de eerste rijen dakpannen beschikbaar zijn als nestplek.
12. De vogelschroot die verticaal langs de zijgevel geplaatst wordt, dient een meter bij de dakrand vandaan geplaatst te worden, zodat de eerste meter vanaf de zijgevel onder het dak beschikbaar is.
13. De houten gierzwaluwkasten die geplaatst zijn in het plangebied dienen meegenomen te worden in het onderhoudsplan van de woningen en wanneer de maximale levensduur bereikt is, moeten deze vervangen worden met duurzame houtbetonnen kasten van minimaal dezelfde afmetingen.
14. Wanneer de werkzaamheden aan een blok huizen zijn afgerond, dienen alle nestkasten direct te worden teruggehangen.
15. De in de desbetreffende Kennisdocumenten vermelde gewenningsperioden voor de soorten dienen te worden gehanteerd voordat tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen verwijderd mogen worden.

Na afloop van de werkzaamheden

16. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Monitoring

17. Er dient monitoring plaats te vinden op de functionaliteit van de alternatieve verblijfplaatsen voor de gierzwaluw en laatvlieger. De monitoring dient minimaal toe te zien op of de soorten gebruikmaken van de verblijfplaatsen, en zo ja, met welke aantallen van de soort ervan gebruik wordt gemaakt.
18. De rapportage over de monitoring dient uiterlijk op 31 oktober van het jaar waarop de monitoring is uitgevoerd (naar verwachting 2023, 2024 en 2025) ter beoordeling voorgelegd te worden aan de provincie Utrecht. De rapportage dient gemaild te worden naar servicebureau@provincie-utrecht.nl. Indien blijkt dat de genomen maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan de provincie Utrecht (al dan niet in overleg met de ontheffinghouder) extra maatregelen opleggen.
19. De monitoring dient uitgevoerd te worden voor drie jaar na de realisatie van de alternatieve verblijfplaatsen. Indien blijkt dat de genomen maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan de provincie Utrecht besluiten dat de monitoring langer uitgevoerd moet worden tot maximaal vijf jaar.

Bijlage 2: Locatie plangebied

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2022.

Bijlage 3: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen

Vleermuizen Maarssen

- Vleermuizen
- Gewone dwergvleermuis
- Foeragerend
- ♂ Sociale roep
- Roepend
- Zomerverblijfplaats in gebouw
- Laatvlieger
- Foeragerend
- Zomerverblijfplaats
- Ruige dwergvleermuis
- Roepend
- Paarverblijfplaats in gebouw
- Rosse vleermuis
- Foeragerend
- Plangebied
- Vliegrouete laatvlieger

De symbolen voor roepende en/of foeragerende dieren staan voor waarnemingen van waargenomen gedrag en zijn niet indicatief voor het aantal waargenomen dieren.

Broedvogels Maarssen

- Broedvogels
- Gierzwaluw
- Nest-indicerend gedrag
- Nestlocatie
- Huismus
- Tier plaatse
- Roepend / balsend / zingend
- Nest-indicerend gedrag
- Nestlocatie
- Plangebieden

De symbolen voor roepende en/of voergerende dieren staan voor waarnemingen van waargenomen gedrag en zijn niet indicatief voor het aantal waargenomen dieren

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

Voor de leesbaarheid van het totaalpakket aan maatregelen zijn de maatregelen uit het activiteitenplan gecombineerd met de aanvullingen die daarna zijn ingediend. Deze aanvullingen staan steeds tussen twee lijnen.

Uit: "Mitigatieplan huismus, gierzwaluw en vleermuizen 48 woningen, Maarssen" van 7 maart 2022

5.1 Mitigerende maatregelen huismus

5.1.1 Alternatieve verblijfplaatsen huismus

Omdat tijdens de werkzaamheden zes nesten verloren gaan, moeten er vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd worden. Deze vervangende verblijfplaatsen moeten voor minimaal eenzelfde aantal huismussen dezelfde functie vervullen als de verblijfplaatsen die door de werkzaamheden verdwijnen. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten voor elk aangetast of verwijderd nest minimaal twee nieuwe nestplaatsen aangeboden worden. Dit betekent dat in of in de nabijheid van het plangebied, twaalf alternatieve verblijfplaatsen moeten worden gerealiseerd. Op die manier is de kans groter dat minimaal zes van de vervangende verblijfplaatsen door de huismussen geschikt bevonden worden.

Huismussen hebben circa drie maanden de tijd nodig om aan de (tijdelijke) vervangende verblijfplaatsen te wennen. Tijdens die periode moeten zowel de oorspronkelijke als de vervangende verblijfplaatsen aanwezig zijn. Vanwege deze gewenningsperiode moeten de alternatieve verblijfplaatsen uiterlijk eind februari geplaatst zijn. Als vervangende verblijfplaats is de huismuskast met twee vervangende nestplekken van Unitura (Huismuskast HMT2) geschikt (Figuur 2). Deze voldoet aan de minimale broedruimte van 15x8 centimeter, zoals beschreven in het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). De kasten worden geplaatst onder de dakgoot op de zes betreffende locaties waar huismussen werden aangetroffen. De alternatieve kasten worden na afloop van het broedseizoen tijdelijke weggehaald, zodat er gedurende de werkzaamheden geen verstoring is in de buurt van de kasten. De alternatieve kasten worden vervolgens voor het broedseizoen 2023 weer teruggeplaatst, waarna deze definitief aanwezig zullen zijn in het plangebied.

Met betrekking tot het ophangen van deze kasten moet voldaan worden aan de volgende voorwaarden:

- Huismussen zijn koloniebroeders, daarom moeten er meerdere verblijfplaatsen bij elkaar aangeboden worden. De openingen van de verschillende verblijfplaatsen moeten minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen.
- De vervangende verblijfplaatsen worden zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaatsen geplaatst. Dit moet binnen 200 meter van de oorspronkelijk verblijfplaats en buiten de invloedssferen van de werkzaamheden.
- De kasten moeten worden aangebracht op minimaal 3 meter hoogte en buiten bereik van predatoren zoals de huiskat.
- De verblijfplaatsen mogen niet te heet worden maar ook niet te koud. Bij voorkeur worden de kasten daarom opgehangen aan de noord- of oostzijde, of in de schaduw van bijvoorbeeld een dakgoot.
- In de directe omgeving van de verblijfplaatsen moet voldoende dekking aanwezig zijn in de vorm van hoge opgaande groenblijvende beplanting. Denk hierbij aan hulst (*Ilex aquifolium*) of klimop (*Hedera helix*). Binnen 100 tot 200 meter, maar bij voorkeur binnen 50 meter, moeten voldoende geschikte voedselbronnen en potentiële schuilmogelijkheden aanwezig zijn.

MBT Onderhoud van houten kasten huismus en gierzwaluw

Uit "Reactie op vragen ontheffingsaanvraag 48 woningen Maarssen" van 20 mei 2022

De kasten worden meegenomen in het onderhoud van de woningen. Mocht blijken dat de kasten in slechte staat verkeren en niet meer kunnen functioneren als nestlocatie, zullen ze vervangen worden door kasten van een duurzaam materiaal, bijvoorbeeld houtbeton, of een andere duurzaam materiaal dat te zijner tijd op de markt is.

MBT nestkasten voor huismus tijdelijk verwijderen

Uit "Reactie op vragen ontheffingsaanvraag 48 woningen Maarssen" van 20 mei 2022

Niet alle woningen zijn tegelijk in uitvoering. Werkzaamheden worden per blok uitgevoerd en duren dan ongeveer een week. Na afloop van deze werkzaamheden zijn de kasten weer beschikbaar en is er ruimte onder de dakpannen. Zo is er altijd voldoende ruimte voor huismussen. Theoretisch is dan alleen de eerste week in het betreffende blok geen kast beschikbaar. Dit wordt ondervangen door de aanwezigheid van ruimte onder de dakpannen van de P.C. Hooftstraat oneven nummers, direct grenzend aan het plangebied.

5.1.2 Aangepaste werkwijze huismus

Met de volgende aangepaste werkwijze wordt ervoor gezorgd dat dieren niet gedood of verstoord worden:

- De werkzaamheden starten in het najaar ná augustus 2022. Dit is buiten het broedseizoen van huismus.

- De daken van de woningen worden ruim na het broedseizoen ongeschikt gemaakt voor huismus. Tevens worden voor aanvang van de werkzaamheden (na het broedseizoen) de alternatieve kasten verwijderd. Het ongeschikt maken van de woningen wordt begeleid door een ecooloog.
- Het ongeschikt maken voor huismus kan gedaan worden door het plaatsen van vogelschroot of fijnmazig gaas.
- Als tijdens de werkzaamheden toch bezette nesten van huismus of andere soorten worden aangetroffen, moet een deskundige worden geraadpleegd over de manier waarop de werkzaamheden verder uitgevoerd kunnen worden met zo min mogelijk negatieve effecten voor de aangetroffen vogels.
- Voor aanvang van het broedseizoen moeten de nestkasten van huismus weer aanwezig zijn op dezelfde locaties. Op deze manier wordt geborgd dat gedurende het broedseizoen altijd nestlocaties aanwezig zijn in het plangebied.

5.2 Mitigerende maatregelen gierzwaluw

5.2.1 Alternatieve verblijfplaatsen gierzwaluw

Tijdens de werkzaamheden gaan mogelijk nesten van gierzwaluw verloren. Wanneer het mogelijk is worden de originele plekken beschikbaar gehouden, waardoor niet alle nesten die aanwezig zijn van gierzwaluw ook daadwerkelijk verdwijnen. Omdat mogelijk niet alle verblijfplaatsen behouden kunnen blijven moeten er ook vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd worden. Deze vervangende verblijfplaatsen moeten voor minimaal eenzelfde aantal gierzwaluwen dezelfde functie kunnen vervullen als de verblijfplaatsen die door de werkzaamheden (mogelijk) verloren gaan. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten voor elk verwijderd nest meerdere nieuwe nestplaatsen worden aangeboden (Kennisdocument BI12). Dit aantal is niet in het kennisdocument gekwantificeerd. In het algemeen geldt dat hoe meer verblijfplaatsen er worden aangeboden, hoe groter de kans op succes. Ook geldt dat hoe kleiner de afstand tot het oorspronkelijke nest, hoe groter de kans op succesvolle bezetting van het alternatief.

De locaties van de alternatieve verblijfplaatsen staan weergegeven in bijlage 4. Gierzwaluwen hebben tijd nodig om aan de alternatieve verblijfplaatsen te wennen. Dit betekent dat de vervangende verblijfplaatsen minimaal één broedseizoen voor uitvoering van de werkzaamheden aanwezig zijn. Vanwege deze gewenningsperiode moeten de alternatieve verblijfplaatsen uiterlijk eind april (en vóór de aankomst van gierzwaluwen in Nederland) aanwezig zijn.

Als vervangende nestplaats voor gierzwaluw is de gierzwaluwkast 'GZT1' van Unitura geschikt. In totaal zijn 60 van deze kasten geplaatst.

Met betrekking tot het ophangen van de kasten moet voldaan worden aan de volgende voorwaarden:

- De gierzwaluw is een semi-koloniebroeder. Daarom moeten er meerdere verblijfplaatsen bij elkaar in de buurt aangeboden worden.
- De vervangende verblijfplaatsen moeten zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke locatie van de verblijfplaatsen worden geplaatst. Dit moet binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats zijn.
- De kasten worden onder de dakgoot geplaatst en zoveel mogelijk uit de zon, dit is op een minimale hoogte van 4 meter en buiten het bereik van predatoren zoals huiskat.
- De kasten mogen niet in de volle zon hangen. Bij voorkeur worden ze op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw aan de noord- of oostgevel geplaatst of onder de dakgoot uit de volle zon.
- Er moet voldoende, veilige uitvliegruimte onder de kasten aanwezig zijn van minimaal 1 meter breed en 3 meter diep zonder obstakels of kans op verkeersslachtoffers.

De alternatieve verblijfplaatsen voor gierzwaluw worden voor het aankomende broedseizoen geplaatst. Voor de werkzaamheden worden de nestkasten tijdelijk van de gevel gehaald. Voor aanvang van het broedseizoen in 2023 moeten de kasten op dezelfde plek weer aanwezig zijn. ~~De kasten gelden tevens als permanente mitigatie.~~

MBT Onderhoud van kasten van huismus en gierzwaluw

Uit "Reactie op vragen ontheffingsaanvraag 48 woningen Maarssen" van 20 mei 2022.

De kasten worden meegenomen in het onderhoud van de woningen. Mocht blijken dat de kasten in slechte staat verkeren en niet meer kunnen functioneren als nestlocatie, zullen ze vervangen worden door kasten van een duurzaam materiaal, bijvoorbeeld houtbeton, of een andere duurzaam materiaal dat te zijner tijd op de markt is.

5.2.2 Aangepaste werkwijze gierzwaluw

Met de volgende aangepaste werkwijze wordt ervoor gezorgd dat dieren niet gedood of verstoord worden:

- Er wordt gestart met de werkzaamheden in het najaar ná augustus 2022. Dan zijn de gierzwaluwen niet in Nederland en daarmee buiten de kwetsbare periode van gierzwaluw.
- Om te voorkomen dat de gierzwaluw na terugkomst in Nederland mogelijke nestlocaties kan bereiken worden de woningen in de winter ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken van de woningen wordt begeleid door een ecooloog.
- Dit ongeschikt maken kan gedaan worden door alle voor gierzwaluw geschikte openingen af te sluiten met fijnmazig gaas of vogelschroot.

- Na afloop van de werkzaamheden wordt het fijnmazig gaas of vogelschroot verwijderd, zodat zoveel mogelijk van de nestlocaties van gierzwaluw weer beschikbaar komen.

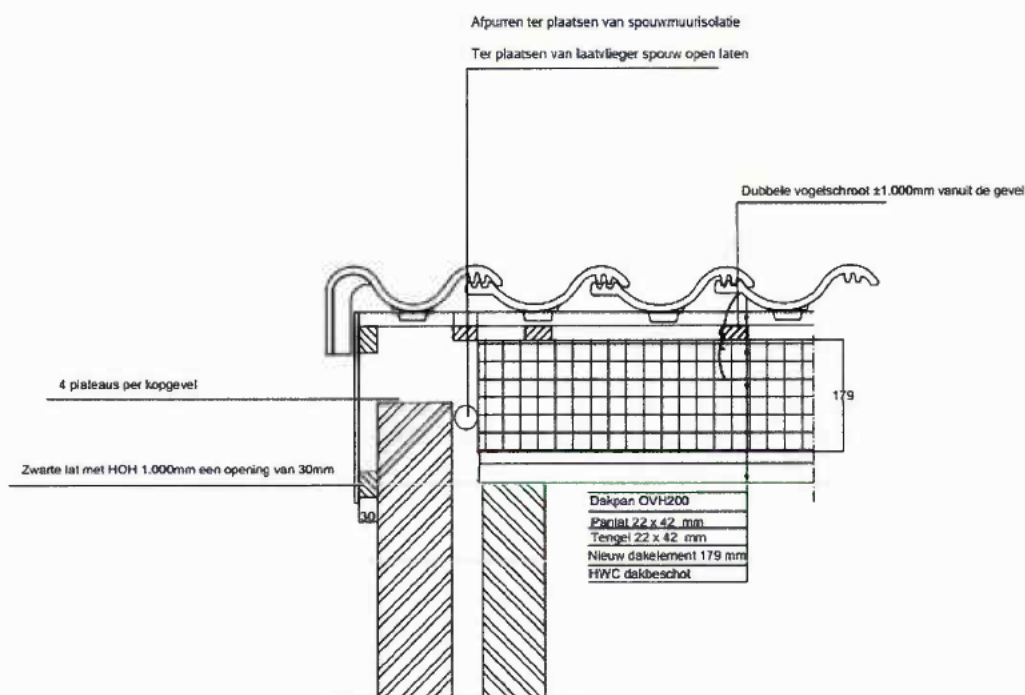
MBT Gierzwaluwverblijfplaatsen onder de kantpannen op de zijgevel en inbouwstenen vleermuizen.

Uit "Beantwoording vragen ontheffingsaanvraag 48 woningen Maarssen" van 15 september 2022

In het overleg van 14 september is aangegeven dat het inbouwen van gierzwaluwkasten niet mogelijk is, vanwege de diepte van de kasten. De kasten komen dat tegen het binnenblad van de spouwmuur te liggen, wat zorgt voor een koudebrug. Dit is niet wenselijk, omdat dan de gewenste isolatiewaarde van de renovatie niet gehaald wordt.

Er is door ons een voorstel gedaan, dat op de gevel een ruimte gecreëerd wordt, waardoor de gierzwaluwen op de bovenzijde van de buitenmuur hun nest kunnen maken. Deze constructie is in bijgaande tekening gevisualiseerd. Getalsmatig hebben we afgesproken dat er op deze wijze vier potentiële nestplekken per kopgevel gecreëerd worden. Er zijn 24 kopgevels in het plangebied, dus met deze werkwijze levert dat $24 \times 4 = 96$ nestplekken op. In combinatie met de 60 kasten die reeds geplaatst zijn komen we hiermee op de gewenste compensatiefactor van 5.

De permanente inbouwvoorzieningen voor de dwergvleermuizen, 24 kasten, zullen van het type IBVL05 van Vivara-pro zijn. Deze worden op 12 gevels in het plangebied aangebracht. Bij de keuze van de gevels zullen de gevels die op het noorden zijn georiënteerd niet meegenomen worden.

BAM renovatie concepten		
48 woningen Maarssen		
Eindegeveldetail (4)		
Get.	M.Z.	14-9-2022
Schaal	1:8	Palisator.nl

5.3 Mitigerende maatregelen vleermuizen

5.3.1 Alternatieve verblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis

In het plangebied zijn vier zomerverblijfplaatsen en vermoedelijk één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis, en één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aanwezig. Doordat de verblijfplaatsen als gevolg van de renovaties kunnen verdwijnen, is het noodzakelijk om alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Volgens de

kennisdocumenten van deze soorten (BIJ12, 2017) moeten alternatieve verblijfplaatsen voor minimaal eenzelfde aantal gewone en ruige dwergvleermuizen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke verblijfplaats. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten er voor elke aangetaste of verwijderde zomer en paarverblijfplaats minimaal vier alternatieven aangeboden worden. Dat betekent dat er voor de verblijfplaatsen die in het plangebied zijn aangetroffen 24 kasten moeten worden opgehangen. Op die manier is de kans groot dat minimaal zes van de vervangende verblijfplaatsen geschikt bevonden worden door de lokale populatie. De locaties van de alternatieve verblijfplaatsen worden nog bepaald. Vleermuizen hebben circa zes maanden in de actieve periode nodig om aan de vervangende verblijfplaatsen te wennen. Vanwege deze gewenningsperiode moeten de alternatieve verblijfplaatsen uiterlijk eind februari 2022 geplaatst zijn. Als vervangende kast is de vleermuiskast van het model 'VMT1a' van Unitura geschikt. Deze kasten zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis.

Met betrekking tot het ophangen van deze kasten moet voldaan worden aan de volgende voorwaarden:

- De kasten dienen bij voorkeur binnen 100 meter en maximaal 200 meter van het plangebied en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te worden geplaatst.
- De kasten moeten zo worden opgehangen dat deze verschillende microklimaten bieden. Dit kan door bijvoorbeeld een cluster van kasten op te hangen met verschillende expositie ten opzichte van de zon. Aan de noordgevels worden geen kasten geplaatst, omdat deze kasten niet genoeg kunnen opwarmen in de zon.
- De locatie van de kasten moet vergelijkbaar of beter zijn dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), vrije aanvliegroute en duisternis (afscherming van verlichting). Daarnaast moeten de kasten vrij zijn van verstoring en buiten bereik van predatoren hangen.
- Er dienen maximaal twee kasten naast elkaar gehangen te worden om te voorkomen dat alle kasten binnen één paarterritorium vallen.
- De locaties dienen zoveel mogelijk afgestemd te worden op de reeds ingenomen territoria.
- Om ervoor te zorgen dat de vleermuizen voldoende tijd hebben om de nieuw aangeboden vleermuiskasten te ontdekken, dient rekening te worden gehouden met een gewenningsperiode van minimaal zes maanden voorafgaande aan het paarseizoen (dat loopt van augustus – september).
- Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen is niet noodzakelijk. Wanneer de vleermuiskasten geen belemmering vormen, komt het de vleermuizen ten goede als deze blijven hangen zolang de kasten functioneel zijn.

5.3.2 Permanente verblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis

Bij de renovatiewerkzaamheden worden tenminste 24 permanente voorzieningen voor vleermuizen in de woningen gerealiseerd. De exacte locaties en vorm van deze verblijfplaatsen worden nog nader bepaald in overleg met de initiatiefnemer en deskundige ecooloog. Het verdient de voorkeur om (delen van) de spouwmuur toegankelijk te houden voor vleermuizen. Daarnaast kunnen, indien een toegankelijke spouw niet tot de mogelijkheden behoort, permanente verblijfplaatsen het beste op de volgende manier gerealiseerd worden:

- Permanente voorzieningen kunnen gerealiseerd worden door middel van inbouwkasten in de spouwmuur. Voor het type inbouwkast wordt gekozen voor een standaard type inbouwkast die op de markt beschikbaar is (bijvoorbeeld bij Unitura of VivaraPro). Het materiaal rond de invliegopening moet ruw zijn, zodat de gewone dwergvleermuis voldoende grip heeft om te kunnen landen.
- De voorzieningen moeten zo worden opgehangen dat deze verschillende microklimaten aanbieden.

Op deze manier wordt voldaan aan de eis om in totaal 24 voorzieningen voor gewone- en ruige dwergvleermuis te realiseren.

5.3.1 Alternatieve verblijfplaatsen laatvlieger

In het plangebied zijn drie zomerverblijfplaatsen van laatvlieger gevonden. Doordat de verblijfplaatsen als gevolg van de renovaties kunnen verdwijnen, is het noodzakelijk om alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten er voor elke aangetaste of verwijderde zomerverblijfplaats in overleg met een deskundige minimaal vier alternatieven aangeboden worden. Dat betekent dat er twaalf alternatieve voorzieningen gerealiseerd dienen te worden. Op die manier is de kans groot dat minimaal drie van de vervangende verblijfplaatsen geschikt bevonden worden door de lokale populatie. De locaties van de alternatieve verblijfplaatsen wordt nader bepaald, waarbij rekening gehouden wordt dat de kasten op de zuidgevel hangen. Wanneer kasten op de zuidgevel hangen, warmen deze goed op in de zon. De alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen voor laatvlieger worden uiterlijk in februari 2022 geplaatst. Er worden 8 vleermuiskasten van het type VMT3 en 4 van het type VMT2 geplaatst.

5.3.1 Permanente verblijfplaatsen laatvlieger

Laatvlieger werd invliegend bij de kantpannen waargenomen. Het is niet duidelijk of de laatvlieger de spouw in kruipt of onder het dak. Daarom wordt op acht locaties in de nok ruimte gecreëerd voor laatvlieger om eenzelfde situatie te creëren.

- De locatie van de permanente voorzieningen wordt in elk geval gerealiseerd op dezelfde locatie als waar de oorspronkelijke verblijfplaatsen gevonden zijn, namelijk Jacob Catsstraat 1 en Roemer Visscherstraat 1 en 2
- De overige locaties in het dak zijn ook zuidgeoriënteerd.
- De invliegopening dient zo veel mogelijk gelijk te blijven (formaat, locatie) aan de situatie vóór de ingreep.
- Het materiaal rond de invliegopening moet ruw zijn, zodat de laatvlieger voldoende grip heeft om te kunnen landen.
- Na de isolatie van het dak worden panlatten op de isolatie geplaatst, waardoor ruimte ontstaat voor laatvlieger onder het de pannen. De verblijfplaatsen van laatvlieger die hierdoor ontstaan zijn bereikbaar via de kantpannen. De gevels worden op deze locaties geïsoleerd op de volgende manier;
- De eerste rij pannen wordt tijdelijk verwijderd, hierdoor komt de spouw in de gevel open te liggen. In de nok van het huis wordt een meter aan spouwruimte opengelaten door het plaatsen van spouwborstels. Deze borstels zorgen ervoor dat de isolatie in de gevel niet voorbij de borstels komt. Na isolatie is het van belang om over de spouwborstels gips te storten, zodat eventuele jongen in een toekomstige situatie niet vast komen te zitten in de spouwborstels.

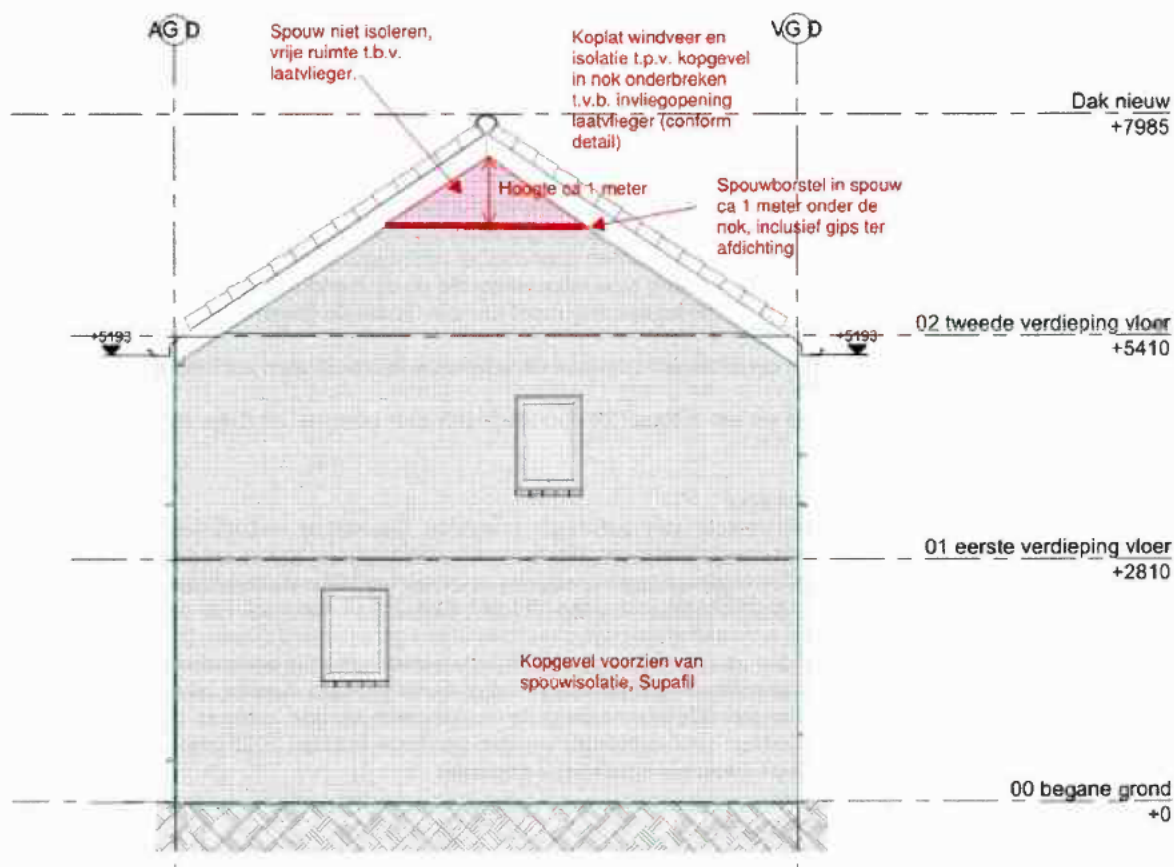
MBT Planning voor laatvlieger spouwmuur uitsparingen

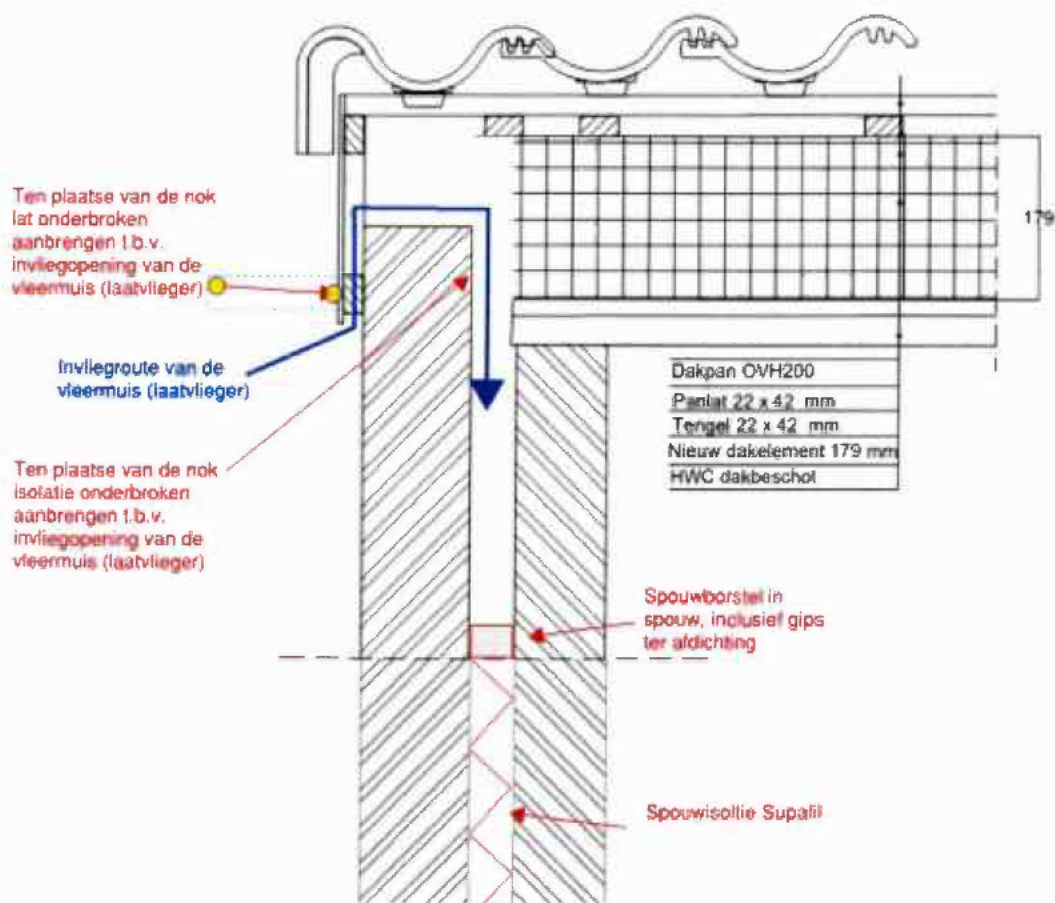
Uit "Reactie op vragen ontheffingsaanvraag 48 woningen Maarssen" van 20 mei 2022

Er wordt naar gestreefd om de gevels waar de laatvlieger zit voor te trekken en uiterlijk gereed te hebben oktober 2022.

MBT Permanente verblijfplaats laatvlieger

Uit "Tekeningen flora en fauna" 30 augustus 2022

5.3.2 Aangepaste werkwijze vleermuizen

In het plangebied zijn negen verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Omdat vleermuizen soms verhuizen naar een andere verblijfplaats, dient het hele gebouw voor de renovatie vleermuisongeschikt te worden gemaakt;

- De gebouwen worden ongeschikt gemaakt door het aanbrengen van exclusion tubes. Deze worden over tenminste 75% van de openingen geplaatst. De overige openingen en kieren worden dichtgemaakt met purschuim. Met behulp van deze exclusion tubes kunnen vleermuizen veilig het gebouw verlaten, maar door de gladde ondergrond kunnen ze niet meer terug in het gebouw komen. De exclusion tubes moeten onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen worden geplaatst;

- Nadat het gebouw ongeschikt gemaakt is voor vleermuizen moet het gebouw minimaal drie dagen met avondtemperaturen van meer dan 10 °C ongemoeid worden gelaten. Dit is noodzakelijk om vleermuizen die zich toch nog onverhoopt ergens in het gebouw bevinden de kans te geven het gebouw te verlaten. Hierna moet een deskundige ecooloog controleren of er nog vleermuizen aanwezig zijn. Wanneer er geen vleermuizen worden aangetroffen kunnen de openingen worden afgesloten;

- Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk worden stopgezet en moet een deskundige ecooloog worden geraadpleegd over de manier waarop de werkzaamheden verder uitgevoerd kunnen worden met zo min mogelijk negatieve effecten voor de aangetroffen vleermuizen;

- Tijdens de renovatiewerkzaamheden wordt enkel het bouwterrein (plangebied) verlicht, zodat vleermuizen gebruik kunnen blijven maken van de directe omgeving van het plangebied;

- In de nieuwe situatie worden alternatieve permanente verblijfplaatsen gerealiseerd voor de gewone en ruige dwergvleermuis. In hoofdstuk 5.1 staat uitgebreid beschreven waar deze verblijfplaatsen aan moeten voldoen. Voor laatvlieger worden ruimtes onder het dak niet geïsoleerd, zodat deze verblijfplaatsen voor laatvlieger blijven bestaan.

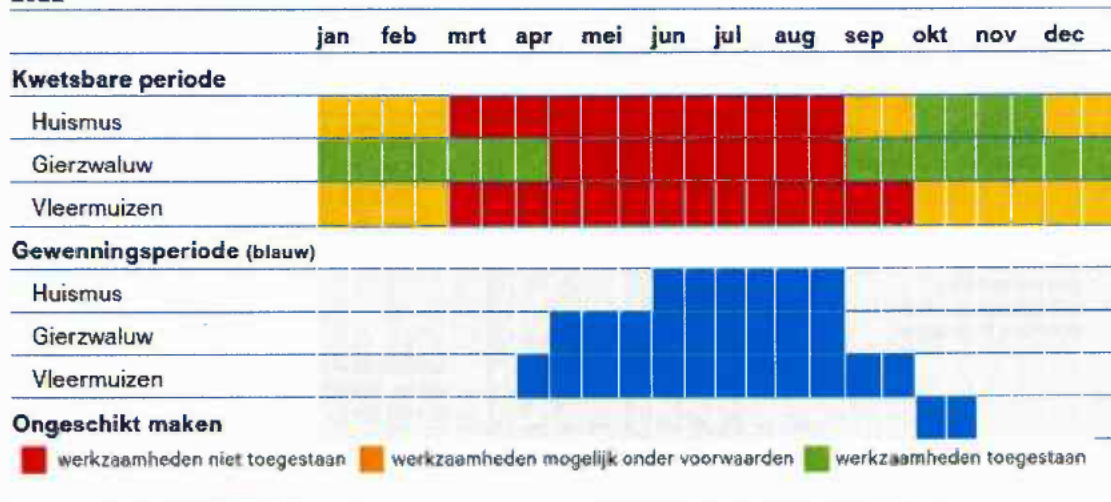
5.4 Periode

De werkzaamheden die invloed hebben op de functie van het plangebied voor huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger dienen zoveel mogelijk plaats te vinden buiten de meest kwetsbare periode van deze soorten. In Tabel 1 is een overzicht te zien van de kwetsbare perioden inclusief wanneer

voor deze soorten de gewenningsperiode voor alternatieve verblijfplaatsen ingaat. Kasten moeten gedurende deze hele aangegeven periode aanwezig zijn om te voldoen aan de gewenningsperiode voor de aanwezige soorten.

Tabel 1. Overzicht kwetsbare en gewenningsperiode huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

2022

5.4.1 Huismus en gierzwaluw

De werkzaamheden die invloed hebben op de functie van het plangebied voor de huismus en gierzwaluw dienen zoveel mogelijk plaats te vinden buiten de meest kwetsbare periode van deze soorten. Het ongeschikt maken voor huismussen en gierzwaluwen wordt uitgevoerd na het broedseizoen;

- Het ongeschikt maken van de bestaande nestlocaties van huismus en gierzwaluw mag niet gebeuren in het broedseizoen.
- Bovendien dient rekening gehouden te worden met vorstperiodes. In deze periodes zijn huismussen extra kwetsbaar en kunnen ze hun nest weer opzoeken. Het ongeschikt maken van nesten is daarom niet toegestaan in vorstperiodes.
- De in de tekst genoemde perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen, afhankelijk van de lokale meteorologische omstandigheden. Hierover kan een deskundige op het gebied van huismussen en gierzwaluwen worden geraadpleegd.

5.4.2 Vleermuizen

De werkzaamheden die invloed hebben op de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger dienen zoveel mogelijk plaats te vinden buiten de meest kwetsbare periode van de vleermuissoorten:

- Het ongeschikt maken van de gebouwen voor vleermuizen moet gedaan worden in het actieve seizoen en buiten de kwetsbare periode. Het meest geschikte moment om dit te doen is begin oktober, aan het einde van de paarperiode. In de paarperiode zijn vleermuizen nog erg actief en de dieren zullen na het ongeschikt maken van de oude paarverblijfplaatsen dan ook gemakkelijk hun intrek nemen in een ander verblijf.
- Desgewenst kunnen een jaar na afronding van de renovatie (of eerder, indien vastgesteld is dat de aangebrachte voorzieningen door vleermuizen in gebruik genomen zijn) de tijdelijke vleermuiskasten worden verwijderd, maar dit is niet noodzakelijk. Mocht tot verwijdering worden overgegaan, dan moet dit gebeuren op een moment dat de kasten niet door vleermuizen worden gebruikt. De winterrust van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger (de periode van begin december tot eind februari) is hiervoor een geschikte periode.
- Desgewenst kunnen een jaar na afronding van de renovatiewerkzaamheden (of eerder, indien vastgesteld is dat de aangebrachte voorzieningen door vleermuizen in gebruik genomen zijn) de tijdelijke vleermuiskasten worden verwijderd, maar dit is niet noodzakelijk. Mocht tot verwijdering worden overgegaan, dan dient dit te gebeuren op een moment dat de kasten niet door vleermuizen worden gebruikt. De winterrust van de gewone dwergvleermuis (de periode van begin december tot en met eind januari) is hiervoor dan een geschikte periode.
- De in de tekst genoemde perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen, afhankelijk van de lokale meteorologische omstandigheden. Hierover kan een deskundige op het gebied van vleermuizen worden geraadpleegd.

5.5 Overige maatregelen

- Bij verdere (toekomstige) werkzaamheden binnen het plangebied is het van belang dat het plangebied en de directe omgeving niet méér of op andere locaties verlicht worden dan in de huidige situatie het geval is. Door verlichting kan verstoring van vleermuizen optreden, waardoor vleermuizen het gebied gaan mijden. Omdat de omgeving van het plangebied vermoedelijk essentieel foerageergebied vormt voor vleermuizen en hier vermoedelijk verblijfplaatsen van lichtgevoelige vleermuissoorten aanwezig zijn kan de Wet natuurbescherming alsnog overtreden worden.
- Indien gebruik van kunstmatige verlichting gedurende de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is dient deze zoveel mogelijk beperkt te worden en gericht te worden op die plaatsen waar verlichting nodig is. Uitstraling van verlichting naar boven, naar water en naar de omgeving moet zoveel mogelijk voorkomen worden door gebruik te maken van armaturen die licht bundelen.
- Alle werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op huismussen, gierzwaluwen of vleermuizen moeten aantoonbaar worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van deze soorten.

Locatie vleermuiskasten

- grote kasten
- kleine kasten

PR21441, voorstel locatie
vleermuiskasten

Bijlage 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen

MBT monitoring laatvlieger en gierzwaluw

Uit "*Beantwoording vragen ontheffingsaanvraag 48 woningen Maarssen*" van 15 september 2022

In het gesprek van 14 september is voorgesteld om als monitoring, met als doel te bepalen of de gerealiseerde voorzieningen voor laatvlieger en gierzwaluw functioneel zijn, het volgende uit te voeren.

Gierzwaluw: conform het kennisdocument zullen in de broedtijd 3 veldbezoeken worden uitgevoerd.

Laatvlieger: In de kraamtijd zullen 2 veldbezoeken worden uitgevoerd. Deze zijn vanaf zonsondergang tot ongeveer middernacht/01.00 uur. Op deze wijze worden zowel uitvliegers als terugkeerders meegenomen in het onderzoek.